

กระบวนการงาน (Flow chart) กลุ่มงานแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก

ขั้นตอน/วิธีดำเนินการ	การดำเนินงาน(มาตรการควบคุมความเสี่ยงที่มีอยู่)
<pre> graph TD Start([เริ่ม]) --> Referral[แพทย์ส่งต่อ แพทย์แผนไทย] Start --> Process[กระบวนการตรวจ, วินิจฉัย, ดำเนินการรักษา] Referral --> Process Process --> FollowUp[การนัด, การติดตาม] FollowUp --> Evaluation[การประเมินผล] Evaluation --> Discharge([การจำหน่าย]) </pre>	<ol style="list-style-type: none"> 1.การเตรียมความพร้อมรับผู้ป่วย 2.การบริการตามมาตรฐานวิชาชีพ 3.การป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น 4.ตามมาตรฐานวิชาชีพ 5.ให้คำแนะนำการปฏิบัติตัว

วิธีปฏิบัติโรงพยาบาลเกะกา

ระเบียบปฏิบัติเลขที่ WT 111 62/62	หน้า : 1/2
เรื่อง ขั้นตอนการให้บริการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอด	วันที่เริ่มใช้ 1 มิถุนายน 2562
แผนก แพทย์แผนไทย	วันที่ปรับปรุง
ผู้จัดทำ งานแพทย์แผนไทย	ผู้รับรอง..... (นายพรหมมินทร์ อินทร์อ่อน) หัวหน้างานแพทย์แผนไทย
	ผู้อนุมัติ..... (นายสิทธิกร สองคำชุม) ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลเกะกา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้มารับบริการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอดได้รับความปลอดภัยจากการรับบริการ
2. เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับบริการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอดที่เป็นมาตรฐาน

คำนิยามศัพท์

การทับหม้อเกลือ หมายถึง การใช้ความร้อนผ่านหม้อเกลือ บนสมุนไพรและห่อด้วยผ้าผ่านผิวหนัง โดยตัวสมุนไพรจะช่วยให้มดลูกแข็งและกลับเข้าอู่ได้เร็วขึ้น ช่วยในการขับน้ำคาวปลา สลายไขมันส่วนเกิน กระจ่ายเลือดลม แก้อาการปวดเมื่อยเอว หลัง ปวดสะโพกทั้งสองข้าง

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. ชักประวัติ ตรวจร่างกาย วัดความดันโลหิต ชั่งน้ำหนัก
2. นวดเพื่อคลายกล้ามเนื้อและรักษาอาการปวดกล้ามเนื้อจากการเลี้ยงดูบุตร
3. นำลูกประคบสมุนไพรที่นึ่งจนร้อนแล้วห่อด้วยผ้าขนหนู และนำมาทดสอบที่ผิวหนังหมอนวดก่อนที่จะประคบให้ผู้ป่วย ประคบสมุนไพรทั่วร่างกายและบริเวณรอบเต้านมเพื่อช่วยกระตุ้นน้ำนมให้ไหลดีขึ้น
4. วางลูกประคบในบริเวณที่ต้องการประคบแล้วเปลี่ยนจุดไปเรื่อยๆ ให้ทั่วบริเวณที่ต้องการประคบ ถ้าลูกประคบไม่ร้อนแล้ว ให้เปลี่ยนลูกใหม่
5. ให้เวลาในการประคบสมุนไพรประมาณ 15 - 30 นาที หากนานกว่านี้อาจทำให้ผิวหนังบวมแดง และอักเสบ
6. ใส่เกลือเม็ดลงไปบนหม้อแล้วตั้งไฟให้ร้อน โดยสังเกตความร้อนจากเสียงเม็ดเกลือที่แตกดังในหม้อ จากนั้นนำหม้อเกลือมาวางบนสมุนไพรแล้วห่อให้พอดีมือ
7. ตรวจสอบระดับของมดลูกว่าเข้าสู่ปกติหรือไม่ แล้วโกยท้องเพื่อไม่ให้ผู้ป่วยมวนท้อง
8. ทดสอบความร้อนที่ผิวหนังของหมอนวดก่อนทำการทับหม้อเกลือ
9. ทับหม้อเกลือบริเวณท้อง ชึ่งเชิงกราน และต้นขาประมาณ 30 - 45 นาที
10. เปลี่ยนชุดเพื่อเข้าอบไอน้ำ โดยสวมผ้าถุง
11. อาบน้ำก่อนเข้าห้องอบไอน้ำ เพื่อทำความสะอาดร่างกายและเปิดรูขุมขน
12. เข้าอบไอน้ำตามระยะที่กำหนด (เข้าห้องอบไอน้ำ 10 นาที 3 ครั้ง หรือเข้าห้องอบไอน้ำ 15 นาที 2 ครั้ง)

13. หลังการอบไอน้ำแต่ละรอบ ให้ออกมาล้างพัก 5 นาที หรือจนเหงื่อแห้ง ในระหว่างพักให้ดื่มน้ำอุ่น หรือชาสมุนไพรอุ่นๆ เพื่อชดเชยเหงื่อที่เสียไป
14. หลังจากอบไอน้ำเสร็จสิ้นแล้ว ให้นั่งพักจนเหงื่อแห้งแล้วจึงตรวจวัดความดันโลหิต และซักถามอาการหลังการอบสมุนไพร
15. ให้ศึกษาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองหลังคลอด และสมุนไพรที่ใช้ในการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอด
16. ประเมินผลการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอด

ข้อห้ามในการให้บริการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอด

1. กรณีมีไข้เกิน 38.5 องศาเซลเซียส หรือโรคติดเชื้อเฉียบพลัน หรือน้ำคาวปลาที่มีกลิ่นเหม็นรุนแรง กรณีกระดูกเชิงกรานแตก ร้าว แยก จากการคลอด
2. กรณีโรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวานที่ยังควบคุมอาการให้เป็นปกติไม่ได้
3. กรณีมีภาวะซึมเศร้าภายหลังการคลอด
4. กรณีที่มีอาการตกเลือด

ข้อแนะนำและข้อควรระวังในการอบสมุนไพร

1. เมื่ออยู่ในห้องอบไอน้ำ ควรสวมเสื้อผ้าให้น้อยชิ้นที่สุดหรือไม่สวมอะไรเลย เพื่อให้ไอน้ำสัมผัสร่างกายมากที่สุดจะได้ผลดี
2. หากมีอาการผิดปกติในระหว่างการอบไอน้ำ เช่น อึดอัดหายใจไม่ออก ปวดศีรษะ วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียนหรือจะเป็นลม ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลหรือกศัญญาณขอความช่วยเหลือ เพื่อเจ้าหน้าที่ได้ทำการช่วยเหลือและปฐมพยาบาล
3. หากไอน้ำในห้องมากเกินไปหรืออุณหภูมิร้อนเกินไป ให้แจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อปรับปริมาณไอน้ำและปรับอุณหภูมิให้เหมาะสม
4. ห้ามถือคปรระดู หากเกิดกรณีฉุกเฉิน เจ้าหน้าที่จะไม่สามารถเข้าไปช่วยเหลือได้
5. หลังการอบไอน้ำแล้วอาจมีอาการอ่อนเพลีย ซึ่งเป็นอาการผิดปกติ ให้ดื่มน้ำมากๆ และนั่งพัก อาการอ่อนเพลียจะค่อยๆหาย
6. เพื่อสุขภาพที่ดีของท่าน ควรอบไอน้ำอย่างน้อยเดือนละ 1 - 2 ครั้ง

วิธีปฏิบัติโรงพยาบาลเกาะคา

ระเบียบปฏิบัติเลขที่ พ.ร.บ. ๒๒/๖๒	หน้า : 1/2
เรื่อง การให้บริการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอด	วันที่เริ่มใช้ 1 มิถุนายน 2562
แผนก แพทย์แผนไทย	วันที่ปรับปรุง
ผู้จัดทำ งานแพทย์แผนไทย	ผู้อนุมัติ
ผู้รับรอง..... (นายพรหมมินทร์ อินทร์อ่อน) หัวหน้างานแพทย์แผนไทย (นายสิทธิกร สองคำชุม) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเกาะคา

วัตถุประสงค์

ระเบียบปฏิบัตินี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทย สำหรับการเข้ารับ
บริการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอด เพื่อให้การบริการมีคุณภาพตามมาตรฐาน

คำนิยามศัพท์

1. เจ้าหน้าที่กลุ่มงานแพทย์แผนไทย หมายถึง แพทย์แผนไทย/ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย มีหน้าที่รับผิดชอบงาน
แพทย์แผนไทย
2. หญิงหลังคลอด หมายถึง การคลอดโดยวิธีธรรมชาติและการคลอดที่มีใช้การผ่าตัด
3. หญิงหลังคลอดผิดปกติ หมายถึง การคลอดโดยการผ่าตัด
4. เอกสาร หมายถึง บัตรนัดรักษาผู้รับบริการ บัตรบันทึกการตรวจผู้รับบริการ (OPD Card)
5. วันรับบริการดูแลหญิงหลังคลอด หมายถึง อยู่ในดุลยพินิจของสถานพยาบาล หรือตามความเหมาะสมของ
สถานบริการนั้นๆ

เอกสารอ้างอิง

1. บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า
2. บัตรบันทึกการตรวจผู้รับบริการ (OPD Card)
3. บัตรนัดผู้รับบริการ

วิธีปฏิบัติ

1. แจ้งรับบริการที่ฝ่ายเวชระเบียน ขอรับบริการทางการแพทย์แผนไทย
2. ลงทะเบียนแรกรับ โดยมีเจ้าหน้าที่ แพทย์แผนไทย จะทำการลงทะเบียนแรกรับ ลงในสมุดทะเบียน พร้อมชี้
ประวัติการเจ็บป่วย ชั่งน้ำหนัก/วัดความดันโลหิต/วัดสัญญาณชีพและวัดไข้
3. ตรวจร่างกายเพื่อประเมินสภาพปัญหา และวินิจฉัยอาการตามแนวทางแพทย์แผนไทย
4. ให้การบริการหญิงหลังคลอดทุกราย หญิงหลังคลอดที่คลอดปกติ สามารถรับการบริการได้ตั้งแต่ 7 วันหลัง
คลอด จนถึง 3 เดือน และหญิงหลังคลอดที่คลอดผิดปกติ สามารถรับการบริการได้ตั้งแต่ 1 เดือน หลังคลอด
หรือจนกว่าแผลแห้งปกติดีแล้ว

5. ประเมินสภาพผู้ป่วยที่มารับบริการหลังการรักษา
6. ให้สุขศึกษารายบุคคล แนะนำการปฏิบัติตัวที่บ้าน
7. ทำการนัดซ้ำ เพื่อทำการบริหารหญิงหลังคลอดต่อเนื่อง ให้ครบทั้ง 5 ครั้ง แต่ไม่เกินระยะเวลา 3 เดือน

ข้อห้ามในการให้บริการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอด

1. กรณีมีไข้เกิน 38.5 องศาเซลเซียส หรือ โรคติดเชื้อเฉียบพลัน หรือน้ำคาวปลาผิดปกติเหม็นรุนแรง กรณีกระดูกเชิงกรานแตก ร้าว แยก จากการคลอด
2. กรณีโรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวานที่ยังควบคุมอาการให้เป็นปกติไม่ได้
3. กรณีมีภาวะซึมเศร้าภายหลังการคลอด
4. กรณีที่มีอาการตกเลือด

เครื่องชี้วัดคุณภาพ

1. หญิงหลังคลอดที่มารับการบริการบริหารทางการแพทย์แผนไทยได้รับการดูแลรักษาอย่างถูกวิธี และตรงกับอาการที่เป็นอยู่
2. หญิงหลังคลอดไม่มีภาวะแทรกซ้อนหลังจากการรับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทย
3. ความพึงพอใจในการมารับบริการมากกว่าร้อยละ 80
4. การรับบริการแพทย์แผนไทยต่อการรับบริการแพทย์แผนปัจจุบันในโรงพยาบาล เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 18

วิธีปฏิบัติโรงพยาบาลเกาะคา	
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ พฐ ททท ๖1 / ๖๒	หน้า : 1/2
เรื่อง การให้บริการรักษา/ฟื้นฟูสุขภาพด้านการอบสมุนไพร	วันที่เริ่มใช้ 1 มิถุนายน 2562
แผนก แพทย์แผนไทย	วันที่ปรับปรุง
ผู้จัดทำ งานแพทย์แผนไทย	ผู้รับรอง..... (นายพรหมมินทร์ อินทร์อ่อน) หัวหน้างานแพทย์แผนไทย
	ผู้อนุมัติ..... (นายสิทธิกร สองคำชุม) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเกาะคา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้บริการด้านการอบสมุนไพร
2. เพื่อให้ผู้รับบริการอบสมุนไพรได้รับความปลอดภัยจากการรับบริการ
3. เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับบริการอบสมุนไพรที่เป็นมาตรฐาน

คำนิยามศัพท์

อบสมุนไพร หมายถึง การนำสมุนไพรหลายชนิดมาต้ม ให้น้ำที่ต้มสมุนไพรซึมผ่านผิวหนัง และเข้าไปกับลมหายใจเพื่อการบำบัดรักษาและส่งเสริมสุขภาพ

ขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านการอบสมุนไพร

1. ชักประวัติ/ตรวจร่างกาย โรคประจำตัว อาการของโรค และการพักผ่อนทุกราย
2. วัด Vital sing ชั่งน้ำหนักก่อนการอบสมุนไพร
3. แนะนำถ้ามีอาการระหว่างอบสมุนไพร ได้แก่ ใจสั่น หัวใจเต้นเร็วและแรง ปวดศีรษะมาก เหนื่อย อ่อนเพลีย เวียนศีรษะ ตาพร่ามัว มีลมตีขึ้น ควรหยุดอบทันที
4. เจ้าหน้าที่แพทย์แผนไทยให้ผู้มารับบริการเปลี่ยนชุดที่เหมาะสม
5. เข้าอบตัวในห้องอบสมุนไพรซึ่งมีการควบคุมอุณหภูมิให้อยู่ระหว่าง 42-45 องศาเซลเซียส ใช้เวลาในการอบ 30 นาที โดยอบ 2 ครั้ง ครั้งละ 10-15 นาที และนั่งพัก 5-10 นาที หลังการอบครั้งแรก ควรดื่มน้ำอุ่นๆทดแทน
6. ผู้ป่วยรายใหม่ที่ไม่คุ้นเคยการอบ ให้อบครั้งละ 10 นาที 3 ครั้ง ระหว่างอบแต่ละครั้งให้นั่งพัก 5-10 นาที
7. หลังการอบครบตามเวลาไม่ควรอาบน้ำทันที ให้นั่งพัก 5-10 นาที หรือจนเหงื่อแห้งแล้ว จึงอาบน้ำเพื่อชำระคราบเหงื่อและช่วยให้เส้นเลือดหดตัวลงเป็นปกติ
8. วัด Vital sing ชั่งน้ำหนักหลังการอบสมุนไพร ประเมินผู้ป่วยหลังอบสมุนไพร
9. การนัดให้มารับการอบสมุนไพรอย่างน้อย 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ หรือวันเว้นวัน ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของร่างกาย

ข้อแนะนำและข้อควรระวัง

1. เมื่ออยู่ในห้องอบไอน้ำ ควรสวมเสื้อผ้าให้น้อยชิ้นที่สุด เพื่อให้ไอน้ำสัมผัสร่างกาย จะได้ผลดี
2. หากมีอาการผิดปกติในระหว่างการอบไอน้ำ เช่น อึดอัดหายใจไม่ออก ปวดศีรษะ วิงเวียน คลื่นไส้ อาเจียน หรือจะเป็นลม ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ผู้ดูแล หรือกคสญญาน/ต้นกระดัง ขอความช่วยเหลือ เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้ทำการช่วยเหลือปฐมพยาบาล
3. หากไอน้ำในห้องมากเกินไปหรืออุณหภูมิมากเกินไป ให้แจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อปรับระดับไอน้ำและปรับอุณหภูมิให้เหมาะสม
4. ห้ามถือประตู หากเกิดกรณีฉุกเฉินเจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าไปช่วยเหลือได้
5. หลังการอบไอน้ำแล้วอาจมีอาการอ่อนเพลีย ซึ่งเป็นอาการผิดปกติ ให้ดื่มน้ำมากๆ และนั่งพัก อาการอ่อนเพลียจะค่อยๆทุเลา
6. เพื่อสุขภาพที่ดีของท่าน ควรอบไอน้ำอย่างน้อยเดือนละ 1-2 ครั้ง